

HUKUKİ SÜRELERİN KORONAVİRÜS (COVID-19) SALGINI NEDENİYLE DURDURULMASI VE SÜRELERİN YENİ SON GÜNLERİNİN BELİRLENMESİ

Y. Burak Aslanpınar | 26 Mart 2020 06:00

Av. Arb. Y. Burak ASLANPINAR

Bu makale, ilk defa 26.03.2020 tarihinde hukukihaber.com sitesinde yayımlanmıştır.

I. GİRİŞ

Gün geçtikçe yaygınlaşan Koronavirüs/Coronavirus (COVID-19) Salgını, hukuki süre ve süreçleri de etkiliyor. Olağan olmayan, hayatın normal akışının değiştiği bu süreçte, olağanüstü bazı tedbirlerin alınması da gerekli oluyor.

Bu olağanüstü tedbirlerden, şu ana kadar yargı alanında alınan en önemlisi, 7226 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesi^[1] ile hukuki sürelerin önemli bir kısmının durdurulması oldu.

Bu noktada belirtmek gerekir ki, durma, hak kayıplarının önüne geçilmesi için getirilen bir düzenlemedir. Sürelerin durdurulduğu konularda, eğer mümkünse, işlemlerin devam etmesinde; örneğin dava açılması, dilekçe verilmesi, arabuluculuk sürecinin yürütülmesinde bir yasak veya sakinca bulunmamaktadır.

Çalışmamızın devamında, hukuki sürelerin COVID-19 Salgın Hastalığı nedeniyle durdurulmasına ilişkin hüküm ve düzenlemelerin sonuçları açıklanmıştır.

I. HUKUKTA SÜRELERİN DURMASININ ANLAMI VE SONUCU

Hukukta sürenin durması ile kesilmesi farklı kavramlardır. Basit bir anlatımla sürenin kesilmesi, işlemiş olan sürenin sıfırlanması, kesilme nedeni gerçekleştikten sonra en baştan başlaması anlamına gelir. Durma halinde ise daha önce işlemiş olan süreler, durma sebebi ortadan kalktığında, kaldığı yerden işlemeye devam eder.

Örneğin, zamanaşımının durması demek, o ana kadar işlemiş olan zamanaşımı süresinin işlediği noktada durması, buna yol açan sebebin ortadan kalktığı andan itibaren, kaldığı yerden işlemeye devam etmesi

demektir. Daha önce işlemeye başlamış bulunan zamanaşımı durmuşsa, sebep ortadan kalkınca, zamanaşımı kaldığı yerden işlemesini sürdürür. Diğer bir deyişle, işlemiş bulunan süreler dikkate alınır, geri kalan süre için zamanaşımı yeniden işlemeye devam eder[2].

I. 7226 SAYILI KANUN İLE DURDURULAN HUKUKİ SÜRELER

A. 13 Mart 2020 Tarihinden İtibaren Durdurulan Süreler ve Sürelerin İşlemeye Başlayacağı Tarihler

7226 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesi ile Covid-19 salgın hastalığı sebebiyle oluşabilecek hak kayıplarının önlenmesi amacıyla birçok hukuki sürenin durmuş kabul edileceği belirlenmiştir. Bu sürelerden, Kanun'un geçici 1/1-a maddesi gereğince 13.03.2020 tarihinden (bu tarih dâhil) itibaren 30.04.2020 tarihine kadar (bu tarih dâhil) durmuş kabul edilecek süreler şu şekildedir:

- *Dava açma,*
- *İcra takibi başlatma,*
- *Başvuru,*
- *Şikâyet,*
- *İtiraz,*
- *İhtar,*
- *Bildirim,*
- *İbraz,*
- *Zamanaşımı süreleri,*
- *Hak düşürücü süreler,*
- *Zorunlu idari başvuru süreleri,*
- *Yukarıda belirtilenler dâhil olmak üzere; bir hakkın doğumu, kullanımı veya sona ermesine ilişkin tüm süreler,*
- *2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'ndaki süreler,*
- *5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki süreler,*
- *6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki süreler,*
- *Usul hükmü içeren diğer kanunlarda taraflar bakımından belirlenen süreler ve bu kapsamda hâkim tarafından tayin edilen süreler,*

- Arabuluculuk ve uzlaştırma kurumlarındaki süreler.

Bu süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden itibaren işlemeye başlayacaktır. Durma süresinin başladığı tarih itibarıyla, bitimine 15 gün ve daha az kalmış olan süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden başlamak üzere 15 gün uzamış sayılacaktır[3].

Kanunla; salgının devam etmesi halinde, Cumhurbaşkanı'nın durma süresini 6 ayı geçmemek üzere bir kez uzatabileceği ve bu döneme ilişkin kapsamı daraltabileceği şeklinde yetki de verilmiştir.

Bu düzenleme, sürelerin normaldeki son günü dikkate alarak aşağıdaki şekilde tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.

A. 22 Mart 2020 Tarihinden İtibaren Durdurulan Süreler ve Sürelerin İşlemeye Başlayacağı Tarihler

7226 sayılı Kanun'un geçici 1/1-b maddesi gereğince, 22.03.2020 tarihinden (bu tarih dâhil) itibaren 30.04.2020 tarihine kadar (bu tarih dâhil) durmuş kabul edilecek süreler ise şu şekildedir:

- İcra ve İflas Kanunu ile takip hukukuna ilişkin diğer kanunlarda belirlenen süreler ve bu kapsamda hâkim veya icra ve iflas daireleri tarafından tayin edilen süreler,
- Nafaka alacaklarına ilişkin icra takipleri hariç olmak üzere tüm icra ve iflas takipleri, taraf ve takip işlemleri,
- Yeni icra ve iflas takip taleplerinin alınması,
- İhtiyati haciz kararlarının icra ve infazına ilişkin işlemler.

Cumhurbaşkanı'na verilen yetki, bu hüküm bakımından da aynen geçerlidir.

Bu düzenleme de sürelerin normaldeki son günü dikkate alınarak, aşağıdaki şekilde tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.

I. DÜZENLEME KAPSAMI DIŞINDA BIRAKILAN (DURMAYACAK) SÜRELER

7226 sayılı Kanun'un geçici 1/2. maddesi ile düzenleme kapsamı dışında bırakılan yani bu dönemde durmayacak, işlemeye devam edecek süreler belirtilmiştir. Buna göre;

- Suç ve ceza, kabahat ve idari yaptırım ile disiplin hapsi ve tazyik hapsi için kanunlarda düzenlenen zamanaşımı süreleri,
- 5271 sayılı Kanunda düzenlenen koruma tedbirlerine ilişkin süreler,

- 6100 sayılı Kanunda düzenlenen ihtiyati tedbiri tamamlayan işlemlere ilişkin süreler kapsam dışında bırakılmıştır.

Ayrıca icra ve iflas daireleri tarafından mal veya haklara ilişkin olarak ilan edilmiş olan satış gününün durma süresi içinde kalması halinde, bu mal veya haklar için durma süresinden sonra yeni bir talep aranmaksızın icra ve iflas dairelerince satış günü verileceği ve bu durumda satış ilanı sadece elektronik ortamda yapılacağı da hükümde belirtilmiştir.

Yine Konkordato mühletinin alacaklı ve borçlu bakımından sonuçlarının da durma süresince devam edeceği hüküm altına alınmıştır.

Hüküm gereğince; durma süresince duruşmaların ve müzakerelerin ertelenmesi de dâhil olmak üzere alınması gereken diğer tüm tedbirler ile buna ilişkin usul ve esasları;

a) *Yargıtay ve Danıştay bakımından ilgili Başkanlar Kurulu,*

b) *İlk derece adli ve idari yargı mercileri ile bölge adliye ve bölge idare mahkemeleri bakımından Hâkimler ve Savcılar Kurulu,*

c) *Adalet hizmetleri bakımından Adalet Bakanlığı belirleyecektir.*

I. SONUÇ

Koronavirüs/Coronavirus (COVID-19) Salgın Hastalığı nedeniyle oluşan fiili durumda hak kayıplarının önüne geçilmesi için, hukuki sürelerin durdurulmasına ilişkin 7226 sayılı Kanun ile bazı düzenlemeler yapılmıştır.

Söz konusu düzenlemelerin incelenmesine ve durdurmaya ilişkin kanun hükümleri kapsamındaki hukuki iş ve işlemlerde yeni son günlere dair tablolara çalışmamızın önceki bölümlerinde yer verilmiştir.

Hukukumuzda sürelerle ilişkin düzenlemeler; gün, hafta ya da ay şeklinde farklı farklı belirlenmiş olabilmektedir. Bu halde, hak kayıplarına uğramamak için, normaldeki son günlerin tespitini doğru yapmak, 7226 sayılı Kanun karşısındaki durumu belirleyebilmek bakımından önemlidir.

Bununla birlikte, 7226 sayılı Kanun ile getirilen sürelerin durması, hak kayıplarının önüne geçilmesi için getirilen bir düzenlemedir. Sürelerin durdurulduğu konularda eğer mümkünse, işlemlerin devam etmesinde; örneğin dava açılmasında, dilekçe verilmesinde, arabuluculuk sürecinin yürütülmesi hususlarında bir yasak ve sakınca bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, getirilen düzenlemeyle tüm sürelerin durdurulmadığı, yukarıda belirtildiği üzere 7226 sayılı Kanun'un geçici 1/2 maddesi, bazı konularda sürenin işlemeye devam edeceği unutulmamalıdır.

Son olarak, düzenlemede doğrudan yer verilmemiş bir konudaki hukuki sürenin varlığı halinde, bu sürenin durma hükmüne tabi olup olmadığının nasıl yorumlanacağı önemlidir. Bu yorum yapılırken, sürelerin durmadığı

hallerin ayrıca ve tahdidi olarak sayılmış olduğu ve hükmün getirilme nedeninin hak kayıplarının önüne geçmek olduğu dikkate alınmalıdır. Buradan hareketle, tereddüt edilen hususlarda da 7226 sayılı Kanun ya da varsa mücbir sebep hükümleri kapsamında, sürelerin durmasının gerçekleşebileceği kabul edilebilir.

[1] TBMM’de 25.03.2020 tarihinde kabul edilen 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 26.03.2020 tarihli ve 31080 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış ve geçici 1. madde bu tarih itibariyle yürürlüğe girmiştir.

[2] Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 18.09.2013 tarihli ve E:2013/15-169, K:2013/1365 sayılı Kararı.

[3] Bu ifadeyle, sürelerin sona ermesine 15 günden az kalmış olması halinde, son günün, durmanın sona erdiği tarihten en az 15 gün sonra olarak belirlenmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Ancak kanun hükmünün lafzı, özellikle durma süresi içinde başlayacak 15 günden kısa süreler bakımından, bu amacı yeteri kadar karşılayamamaktadır. Nitekim durma süresi içinde, örneğin 30.03.2020 tarihinde yapılabilecek, süresi 7 gün olan bir tebligatın son gününün ne zaman olacağı hususu tereddüt oluşturmaktadır. Zira hükümdeki “*durma süresinin başladığı tarih itibarıyla, bitimine on beş gün ve daha az kalmış olan süreler*”in kapsamına örneğimizin dâhil edilmesi lafzen mümkün olmayabilir. Ancak hükmün amacından dâhil edilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.